

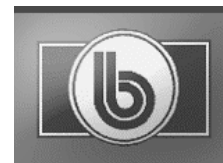

Agencija za odgoj i obrazovanje

REPUBLIKA HRVATSKA

Hrvatsko Biološko Društvo 1885

ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE 2009.

**5. skupina
(3. razred gimnazije)**

Zaporka natjecatelja:

Ukupan broj bodova: 75

Broj postignutih bodova: _____

Postotak riješenosti testa: _____

Potpisi članova povjerenstva :

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Napomena: Test se mora ispunjavati isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom

I. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora samo je 1 točan. Zaokruži slovo SAMO ispred točnog odgovora. Svaki točan odgovor donosi 1 bod.

1. Centar za žeđ :

- a) nalazi se u neurohipofizi
- b) dio je simpatikusa
- c) ima stanice osjetljive na osmolaritet krvne plazme
- d) u direktnoj je vezi s kanalićima nefrona
- e) s kanalićima nefrona je u vezi preko aldosterona

1. BODOVI	
1	

2. Razgradnja maslinovog ulja u dvanaesniku ovisi o količini prisutnog enzima :

- a) tripsina
- b) pepsina
- c) ptijalina
- d) žuči
- e) lipaze

2. BODOVI	
1	

3. Za osobu krvne grupe O Rh⁺ točno je da :

- a) u krvnoj plazmi uopće nema aglutinina
- b) na površini svojih eritrocita ima anti A i anti B aglutinogene
- c) na eritrocitima ima anti A i anti B aglutinine
- d) na eritrocitima posjeduje D aglutinogene
- e) u krvnoj plazmi ima više anti D nego anti B aglutinina

3. BODOVI	
1	

4. Stečena humoralna imunost rezultat je aktivnosti :

- a) granuliranih leukocita
- b) B limfocita
- c) sustava komplementa
- d) makrofaga
- e) imunokompetentnih T limfocita

4. BODOVI	
1	

5. Kad s povišenom temperaturom dođemo kod liječnika opće prakse, on nas obično najprije pošalje vaditi krv. Iz nalaza krvi, liječnik zaključuje da se radi o nekom upalnom procesu u slučaju :

- a) povišene sedimentacije
- b) snižene sedimentacije
- c) povišenog sadržaja bilirubina
- d) povišenih vrijednosti jetrenih proba
- e) sniženih vrijednosti hemoglobina

5. BODOVI	
1	

6. **Jagodična kost povezana je :**
- a) šavovima s donjom čeljusti
  - b) šavovima s gornjom čeljusti
  - c) srasla je s nosnom kosti
  - d) srasla je sa čeonom kosti
  - e) zglobno s donjom čeljusti

6. BODOVI	
1	

7. **U krvnom serumu NEMA :**
- a) Na⁺ i Ca²⁺ iona
  - b) fibrinogena
  - c) vode
  - d) albumina
  - e) globulina

7. BODOVI	
1	

8. **Vrijednost hematokrita kod muškaraca iznosi oko 46%, a kod žena oko 40%. Razlog ovoj razlici moramo tražiti u činjenici što :**
- a) žene imaju deblje potkožno masno tkivo
  - b) se kod žena luči veća količina tiroksina
  - c) muškarci imaju više trombocita u ml krvi
  - d) se kod muškaraca luči više testosterona
  - e) muškarci imaju veću mišićnu masu

8. BODOVI	
1	

9. **U neuromuskularnoj vezi acetilkolin koji vrši prijenos impulsa izlazi iz prijesinaptičke kvržice u sinaptičku pukotinu procesom :**
- a) difuzije
  - b) osmoze
  - c) egzocitoze
  - d) endocitoze
  - e) olakšane difuzije

9. BODOVI	
1	

10. **Masne kiseline koje nastaju razgradnjom masti u stanično disanje se uključuju na nivou Krebsova ciklusa, ali neposredno prije toga moraju proći kroz proces :**
- a) beta oksidacije
  - b) glikolize
  - c) deaminacije
  - d) fosforilacije
  - e) denitrifikacije

10. BODOVI	
1	

II. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora 2 su točna. Zaokruži slova SAMO ispred točnih odgovora. Svaki točan odgovor donosi 1 bod.

11. Za nefron kao osnovnu djelatnu jedinicu bubrega NIJE TOČNO da :

- a) zajedno s kožom i plućima održava pH krvi optimalnim
- b) na stijenkama kanalića ima receptore za eritropoetin
- c) filtracijom krvne plazme stvara primarnu mokraću
- d) regulira količinu elektrolita u tijelu
- e) registrira kada krvna plazma postane hipertonična

11. BODOVI	
2	

12. Cijepljenjem :

- a) se u tijelo unose presintetizirana specifična antitijela
- b) tijelo dobiva senzibilizirane citotoksične T limfocite
- c) tijelo dobiva mikroorganizam neizmjenjene antigene strukture
- d) se aktivira primarna imunološka reakcija
- e) se potakne sekundarna imunološka reakcija

12. BODOVI	
2	

13. Sistola petklijetki :

- a) potjerat će krv u arterije
- b) zbiva se pri depolarizaciji AV- čvora
- c) zbiva se pri depolarizaciji SA- čvora
- d) pri tome su trikuspidalni i mitralni zalisci otvoreni
- e) tada su otvoreni polumjesečasti zalisci

13. BODOVI	
2	

14. Centar za redukciju topline :

- a) nalazi se u hipotalamusu
- b) vrši vazodilataciju krvnih žila perifernog krvotoka
- c) potiče štitnu žlijezdu na pojačano lučenje tiroksina
- d) vrši vazokonstrikciju krvnih žila perifernog krvotoka
- e) nalazi se u produženoj moždini

14. BODOVI	
2	

15. Prilikom transporta CO₂ krvlju :

- a) veći dio CO₂ je vezan za hemoglobin
- b) veći dio CO₂ je otopljen u krvnoj plazmi
- c) njegova se molekula veže za globinske lance hemoglobina
- d) molekula CO₂ se veže za hem u hemoglobinu
- e) vezivanjem CO₂ za hemoglobin nastaje karboksihemoglobin

15. BODOVI	
2	

16. Izdvoji elemente u tragovima koji su neophodni za normalno funkcioniranje organizma :

- a) Br i Pb
- b) J i F
- c) Zn i Fe
- d) Hg i F
- e) Al i Ag

16. BODOVI	
2	

17. Koje od navedenih funkcija obavlja jetra?

- a) proizvodnja tvari ishodišne za sintezu steroida
- b) sinteza hormona koji regulira koncentraciju glukoze u krvi
- c) kemijska pretvorba toksina u inaktivne spojeve
- d) sinteza hormona timozina
- e) sinteza vitamina K

17. BODOVI	
2	

18. Koji se od navedenih hormona luče u stresnim situacijama?

- a) mineralkortikoidi
- b) glukokortikoidi
- c) noradrenalin
- d) parathormon
- e) tireokalcitonin

18. BODOVI	
2	

19. Za šećernu bolest tipa II značajno je:

- a) da gušterača proizvodi insulin u povećanim količinama
- b) da su nedovoljne količine inzulina u krvi
- c) koncentracija glukoze u krvi je ispod 2,5 mmol/l
- d) centar u hipotalamusu osjetljiv na koncentraciju šećera u krvi postaje nefunkcionalan
- e) pretilost

19. BODOVI	
2	

20. Imunološka memorija :

- a) ovisi o nespecifičnoj imunosti
- b) je posljedica stečene imunosti
- c) njezin nositelj je sustav komplementa
- d) uključuje samo humoralnu imunost
- e) o njoj ovisi brzina reakcije pri ponovnom kontaktu s antigenom

20. BODOVI	
2	

III. SKUPINA ZADATAKA

Na crte pravilno razvrstaj brojeve ispred pripadajućih pojmova. Svaki pojam s lijeve strane može se povezati samo s jednim pojmom na desnoj strani. Svaki točno povezani par donosi po 1 bod što je ukupno 5 bodova po zadatku.

21. Svaku tvar iz lijevoga stupca poveži samo s jednom strukturom koju ta tvar izgrađuje u desnome stupcu, upisivanjem odgovarajućeg rednog broja na praznu crtu.

1.	osein	_____	membrana eritrocita
2.	aktin	_____	znoj
3.	acetilkolin	_____	srčani mišić
4.	steroidi	_____	sabirni kanalići nefrona
5.	karbamid	_____	epifize dugih kosti
		_____	krvna plazma
		_____	sinaptički mjehurić

21. BODOVI

5

22. Svaki proces iz lijevoga stupca poveži samo s jednim objašnjenjem u desnome stupcu, upisivanjem odgovarajućeg rednog broja na praznu crtu.

1.	opsonizacija	_____	ulazak virusa gripe u organizam
2.	repolarizacija	_____	sinteza fosfolipidnog dvosloja biomembrana
3.	hemoragija	_____	sinteza ATP-a
4.	fosforilacija	_____	stezanje srčanog mišića
5.	aktivna imunizacija	_____	opuštanje srčanog mišića
		_____	krvarenje
		_____	pojačavanje fagocitoze

22. BODOVI

5

23. Svaki od hormona iz lijevoga stupca poveži s po jednom strukturom iz desnoga stupca koja predstavlja ciljno tkivo tog hormona, upisivanjem odgovarajućeg rednog broja na praznu crtu.

1.	kortizol	_____	egzokrini dio gušterače
2.	FSH	_____	žučni mjehur
3.	eritropoetin	_____	žuto tijelo
4.	sekretin	_____	kanalići u testisima
5.	LH	_____	koštana srž
		_____	silazni i uzlazni kanalići nefrona
		_____	stanice jetre i obrambenog sustava

23. BODOVI

5

24. Svaki od pojmova iz lijevog stupca poveži samo s po jednim objašnjenjem ili posljedicom toga pojma iz desnog stupca, upisivanjem odgovarajućeg rednog broja na praznu crtu.

1.	embolus	_____	krajnje zatajenje bubrega
2.	peristaltika	_____	upalni procesi
3.	alergija	_____	nepovratno vezivanje CO za eritrocite
4.	uremija	_____	prijenos CO ₂ krvlju
5.	karbaminohemoglobin	_____	bubrežni infarkt
		_____	kretanje hrane kroz probavilo
		_____	novorođenačka žutica

24. BODOVI	
5	

25. Svaki tip stanice imunološkog sustava iz lijevog stupca poveži samo s po jednom njezinom funkcijom iz desnoga stupca upisivanjem odgovarajućeg rednog broja na praznu crtu.

1.	plazma stanice	_____	sinteza B-limfocita
2.	citotoksični T-limfociti	_____	sinteza matičnih stanica
3.	makrofagi	_____	sinteza specifičnih antitijela
4.	bazofilni leukociti	_____	sinteza histamina
5.	B-limfociti	_____	lučenje interferona
		_____	liza drugih stanica
		_____	sinteza plazma stanica

25. BODOVI	
5	

IV. SKUPINA ZADATAKA

Na crte pravilno poredaj brojeve ispred navedenih pojmova. Na svaku crtu može se upisati SAMO jedan broj. Svaki točno riješen zadatak donosi 2 boda (djelomično riješen zadatak NE donosi bodove).

26. Na prazne crte upiši brojeve od 1 do 5 da dobiješ točan slijed događaja kod transplantacijske reakcije u slučaju presađivanja bubrega.

_____	nakupljanje B limfocita i drugih tipova imunoloških stanica oko bubrega
_____	senzibiliziranje T limfocita
_____	zajedničko djelovanje makrofaga i specifičnih protutijela na antigene bubrega
_____	lučenje limfokina iz senzibiliziranih T limfocita
_____	unos bubrega u tijelo

26. BODOVI	
2	

27. Na prazne crte upiši brojeve od 1 do 5 da dobiješ točan slijed procesa prilikom uključivanja bjelančevina u stanični metabolizam dobivanja energije.

_____ oksidativna fosforilacija
_____ deaminacija aminokiselina
_____ proteoliza složenih polipeptida do jednostavnih
_____ uključivanje organskih kiselina u stanični metabolizam
_____ preko piruvata, acetil –Ko A i α -keto-glutarne kiseline
_____ liza dipeptida do njihovih monomera

27. BODOVI	
2	

28. Na prazne crte upiši brojeve od 1 do 5 da dobiješ točan slijed događaja pri izmjeni plinova u plućima počevši od trenutka dolaska venske krvi plućnom arterijom i arteriolama do alveola.

_____ formiranje oksihemoglobina
_____ prijelaz O_2 iz alveola u krv
_____ difuzija CO_2 iz venske krvi u alveole
_____ udisaj
_____ izdisaj

28. BODOVI	
2	

29. Na prazne crte upiši brojeve od 1 do 5 da dobiješ točan slijed događaja koji mehanizmom povratne sprege dovode do ovulacije.

_____ porast LH iznad FSH
_____ prelazak žutog u bijelo tijelo
_____ nagli porast estrogena
_____ pucanje Graafovog folikula i pražnjenje
_____ njegova sadržaja u trbušnu šupljinu
_____ pad količine progesterona ispod granične vrijednosti

29. BODOVI	
2	

30. Na prazne crte upiši brojeve od 1 do 5 da dobiješ točan slijed događaj koji dovodi do izbacivanja krvi iz srca u arterije.

_____ depolarizacija A – V čvora
_____ depolarizacija S - A čvora
_____ sistola atrija
_____ prolazak vala depolarizacije kroz Hissov snop
_____ i Purkinjeova vlakna
_____ otvaranje polumjesečastih zalistaka

30. BODOVI	
2	

V. SKUPINA ZADATAKA

U sljedećim zadatcima od 5 ponuđenih odgovora točan je jedan ili više njih. Zaokruži slova SAMO ispred točnih odgovora. Samo potpuno točno riješen zadatak donosi 2 boda

31. Kod novorođenačke žutice:

- a) Rh⁺ majku imuniziraju eritrociti Rh⁻ fetusa
- b) Rh⁻ majku imuniziraju eritrociti Rh⁻ fetusa
- c) Rh⁻ majku imuniziraju eritrociti Rh⁺ fetusa
- d) u perifernoj krvi novorođenčeta eritrociti su zamijenjeni velikim dijelom eritroblastima
- e) hemoglobin se raspada do sterkobilina i odlaže u kožu

31. BODOVI	
2	

32. Osteoporoza je posljedica:

- a) tjelesne neaktivnosti
- b) loše prehrane s previše ugljikohidrata i masti
- c) prehrane u kojoj ima premalo kalcija
- d) smanjene aktivnosti osteoklasta i povećane aktivnosti osteoblasta
- e) promjene u razini spolnih hormona u krvi

32. BODOVI	
2	

33. Koje od navedenih funkcija NISU regulirane bubregom?

- a) zgrušavanje krvi
- b) krvni tlak
- c) proizvodnja crvenih krvnih stanica
- d) razgradnja eritrocita
- e) izlučivanje uree

33. BODOVI	
2	

34. Moj prijatelj Ivan obožava ekstremne sportove poput free climbing-a. On kaže da iznad svega voli osjećaj koji tada hormoni i živčani sustav stvaraju u njegovu tijelu. Što se u stvari događa ?

- a) povećava se količina adrenalina i noradrenalina u krvi
- b) povećava se i količina hormona kore nadbubrežne žlijezde
- c) povećava se količina glikogena u krvi
- d) pojačava se aktivnost parasimpatikusa
- e) pojačava se aktivnost simpatikusa

34. BODOVI	
2	

35. Adenohipofiza :

- a) je građena od stanica živčanog tkiva
- b) je građena od žljezdanih stanica
- c) luči samo tropne hormone
- d) kao i neurohipofiza, luči samo djelatne hormone
- e) često je još nazivaju i "treće oko"

35. BODOVI	
2	